

SÖYLEYECEK SÖZÜM VAR

Ömer Faruk Eminağaoğlu

Yargıç

YARSAV, YARGI-SEN ve Yargıçlar Sendikası Kurucu Genel Başkanı

Sayın Nusret Fişek'in anısına düzenlenen böyle bir etkinlikte yer alma onuruyla, sayın başkanın şahsında, tüm katılımcıları saygıyla selamlıyorum.

Türkiye'de 2000 li süreçte iktidar tarafından atılan adımların demokrasi ve hukuk dışılığının perdelenmesi için, gündem hukuk ve yargı üzerinden oluşturulup biçimlendiriliyor. Böylece görünürde herşey demokratik çerçevede ve de hukuka uygunmuş gibi sunuluyor. Hukuk, adeta sivil bir darbe yönetiminin dipçığı hatta buldozeri gibi kullanılıyor. Yargı organları da, hukuku iktidarın beklentilerine göre uygulayan, iktidarın bir aygıtı konumunda tutuluyorlar. Bu tabloyu değerlendirmek, resmi net görebilmek için, buraya nasıl geldiğimize yönelik bir analiz yapmak gerekiyor.

Bu süreç için neden yargı seçildi? Temel hak ve özgürlüklerin, demokratik hukuk devletinin güvencesi olması gereken, yine bağımsız bir erk olarak görev yapması gereken yargı, neden bu durumda?

Konuya yönelik çok ayrıntılı değerlendirme yerine, ayrılan süreyi de gözeterek, öne çıkan ana başlıklara değinmek gerekir.

Türkiye, bir hukuk devletinde olması gereken kural ve kurumlara 1961 Anayasasında yer vererek, gerçek anlamda hukuk devletine bu anayasa ile adım atması sonrasında, ülkede temel hak ve özgürlükler alanında, sosyal yaşamda belirgin bir ilerlemenin yaşandığı bir ülke olmuşken; hukuku güvence ve özgürlükler için değil de, kendi güçleri doğrultusunda kullanmak isteyen unsurlar ortaya çıkmış ve bu gelişim sürecine darbe indirmişlerdir. İşte 12 mart, 1961 Anayasası'nın hukuk devletine yönelik kurum ve kurallarını hedef almış, onları konuluş gerekçelerinden uzaklaştırmış, 12 eylül ise bu kural ve kurumları tamamen iktidara göre biçimlendirmiş, 2010 12 eylülü de sivil bir güç söylemiyle, ama tamamen iktidara göre işleyen bir yargı sistemi yaratmıştır.

Kuruluş sürecinde hukuk devleti anlayışına bakış

Türkiye Cumhuriyeti kuruluş sürecinde gerçekleştirilen hukuk devrimleriyle, yepyeni bir hukuk sistemi yaratılmıştır. Yaratılan bu çağdaş hukuk düzeniyle de Cumhuriyetin ilerici adım ve hamleleri sürdürülmüştür.

Cumhuriyetin kuruluş döneminde, yapılan devrimleri uygulayan kadrolar, doğal olarak o devrimlere gönül veren kadrolardır.

1920'li yıllarda Türkiye'de hukuk devrimi yapılırken, nüfus 13 milyon, yargıç – savcı sayısı 5100 dır. Hukuk devrimleri yapılarak, ceza yasası, ceza yargılaması yasası, medeni yasa, ticaret yasası, borçlar yasası gibi bütün temel yasalar Avrupa'dan alınmıştır. Temel yasalar bu kadroların görev yaptığı yerel mahkemelerce ve yine yüksek mahkemelerin kararlarıyla yorumlanmış, yargı pratiği ve içtihatları bu şekilde ortaya çıkmıştır.

Hukuk, kişiler için özgürlükler ve adaletin sağlanabilmesi aracı olarak, kuruluştaki tüm bu uygulama makamları tarafından gözetilmiştir. Hukuk sadece yargı organlarına ait bir konu olmadığı için de, hukuk düzeni içerisindeki tüm organ, kurum ve kişiler de hukukun üstünlüğü uyarınca bu kurallara göre hareket etmiştir. Cumhuriyetin kuruluş sürecinde, hukuk devrimlerini yapan kadrolar, bu hukuk devrimlerini içselleştiren kadrolar oldukları için, hukukun üstünlüğünü de gözetmişler, bu konuda esaslı sorunlar ortaya çıkmamıştır.

O dönemin kural ve kurumlarına baktığımızda, hukukun dışına çıkma iradesi sergilenmesi durumunda, iktidarı sınırlandıracak, yani bu gücü denetleyecek organlar, henüz etkin bir biçimde ortaya çıkmamış, yapılanmamış, biçimlenmemiş, bu organlar dünyada da kural olarak sahneye çıkmamış, uygulamada genel kabul görmüş değildi. Bu nedenle, yargının bağımsızlığı esas ise de, sonuçta bu bağımsızlık ve hukukun üstünlüğü, genel olarak yürütme gücünün anlayış ve inisiyatifine kalmaktaydı. Cumhuriyeti kuran ve hukuk devrimlerini yapan kadrolar yönünden, kendi yaptıkları devrimlere uygun hareket etme iradesi nedeniyle o dönemde genelde böyle bir sorun doğal olarak ortaya çıkmadı.

Tarihsel yönden konuya baktığımızda, Cumhuriyetin kuruluş sürecinde, 1920 lerde, 1930 larda yargı bağımsızlığından, yargıç güvencesinden, iktidarların hukuka bağlı olması gerektiğinden söz edildiğini, bunun bizim 1924 Anayasasında da yer aldığını, ancak hem ülkemizde hem de diğer ülkelerde bunun etkin olarak nasıl sağlanacağına yönelik kuralların o dönemde anayasalara konulmamış olduğunu görmekteyiz.

İşte avrupaya 1930 lara 1940 lara baktığımızda seçimlerle iktidara gelen Mussolini'nin, yine Hitler'in almış olduğu kararların etkili bir yargı denetiminden geçmemesi, iktidarlarının hukuksal yönden sınırlandırılması söz konusu olmadığından, hükümetlerince istedikleri gibi aldıkları kararları uygulamaya koymaları, yasama organlarındaki çoğunlukları uyarınca aldıkları kararların da anayasa mahkemeleri olmadığı için bu yönden de ayrıca denetime tabi olmaması sonucunda, frensiz, denetimsiz, despotik iktidarlarının ortaya çıktığını görmekteyiz.

İşte bu durumun sonucu ikinci dünya savaşı vahşeti olmuş, ikinci dünya savaşı vahşeti sonrasında hukuk devletini yaşatma ve koruma anlamında gerekli kurallara yer

verilmiştir. Anayasa Mahkemelerinin de hukuk devletlerinin varlığı için kurulmaları gerektiği düşüncesi genel olarak bu süreçte kabul görmüş ve bu denetimin olmadığı ülkelerde, bu görevi yerine getirecek organlar da tartışılmadan kurulmaya başlanmıştır.

Türkiye'de de bu dönemde 1940 larda çok partili siyasi hayata adım atılmış ise de, bu yeni dönemde iktidarların hukukla olan ilişkilerinin, Cumhuriyetin kuruluş sürecindeki çizgide seyredeceği, iktidarların Cumhuriyetin kurallarına ve ortaya çıkardığı hukuk düzenine uygun hareket edeceği, iktidar gücünün bütün parielerce bu çerçevede kullanılacağı, rekabetin bu düzen içerisinde yapılacağı inancı nedeniyle; hukuk devletini güvenceye alma, iktidarları hukuksal denetim içerisinde tutma ve iktidar gücünü sınırlandırma yolunda herhangi bir anayasal kural konulmamış ve ikinci dünya savaşı sonrasındaki gelişmeler de anayasaya aktarılmadan, çok partili siyasi hayatta iktidar için rekabet başlamıştır.

Bu süreçte iktidarın el değiştirmesi sonrasında, Demokrat Parti'nin hem hükümetlerinin, hem de iktidar partisi olarak çoğunluk gücüne dayanarak yasama organında alınan karar ve uygulamaları karşısında, iktidarın karar ve işlemlerinin hukuka uygunluğunu etkin denetleyecek kural ve kurumların yokluğu, ciddi rahatsızlıklar ve sıkıntılar yaratmaya başlamış, iktidar partisi ise hukuki denetimin olmamasını bir fırsat gibi görerek hareket etmiştir. Süreçte bu sıkıntılar artarak devam etmiştir. Meclisteki tahkikat komisyonları, yargıdaki görevden almalar, iktidarın işlemlerinin etkin hukuksal denetime tabi olmaması, bunları önleyecek yargı bağımsızlığının yaşanmasını sağlayan kuralların, yine yargıç güvencesini uygulamaya yansıtacak kuralların, bir anayasa mahkemesinin, bir yüksek hakimler kurulunun, idari yargının varlığı gibi hukuk devletinin etkin olarak yaşamasını sağlayacak kural ve kurumların olmaması, sonuçta Türkiye'yi 27 mayıs sürecine taşımıştır. Yani sivil demokratik yaşamda, hukuk devletinin etkinliğinin sağlanamaması, hukuk devletinin varlığını güvenceye alan kuralların yokluğu ve bunun uygulamada kendisini hissettirmesi, karşımıza 27 mayısı çıkarmıştır. Bu bağlamda 27 mayısın hareket noktası, Cumhuriyetin hukuk devleti niteliğini etkinleştirmek olmuştur.

27 mayıs bu yönüyle, hukuk devleti açısından bir sentezdir, sentezin ortaya çıkmasıdır. Hukuk devletinin varlığının ötesinde, etkinliğinin ve nasıl güvencede olacağının Anayasa'da yer bulması, 27 mayısla ortaya çıkan Anayasa ile olanaklı olmuştur. Bu yönüyle hukuk devleti anlayışı açısından, 27 mayıs öncesi ve sonrası sürecin özel olarak irdelenmesi ile çıkartılacak sonuçlar oldukça fazladır.

27 mayıs sonrası hukuk devleti anlayışı

Cumhuriyeti kuran iradenin, süreçteki iktidarların da Cumhuriyetle kurulan hukuk düzeninin ortaya çıkardığı sisteme uygun hareket edeceği görüşü ve teziyle hareket etmesi, yukarıda belirtilen hareket tarzını yaratmıştı. Ancak çok partili hayatta ortaya

ıkan siyasi rekabet karşısında yaşananlar, kurucu iradenin devamlılığı için, iktidar gücünün hukuksal denetiminin ve bu gücünün mutlaka sınırlandırılmasının gerektiği, aksi halde iktidarın gücünü dilediği gibi kullandığı örnekleri ve bu örneklerle ortaya çıkan karşı tezin de görülmesi sonrasında, işte 27 mayıs bu yaşananların sonucunda bir sentez olarak karşımıza çıkmıştır.

Kuşkusuz hukuk devleti deniliyorsa, hukuk devleti için tüm iktidarlari sınırlandıracak, hukukun stnlğni mutlak biçimde sağlayacak, hak ve özgürlüklerin sözde kalmayıp güvence içinde yaşanmasını sağlayacak bir sistemin kurulması, yine yargı bağımsızlığı ve yargıç güvencesi için de soyut ve teorik kuralların varlığı ile yetinilmesi değil, bu kurallar ve bu kurallarla sağlanan güvencelerin yaşanacağı ortam ve bu ortamda da etkin görev yapacak kurumların gerekliliği zorunludur. Hukuk devletinin varlığı ve işlerliğinin, hangi anlayışta olursa olsun hiçbir iktidarın iyiniyetine bırakılacak bir konu olmadığı, mutlaka anayasal güvencenin ve ihlal durumunda da aykırılığı giderecek etkin kuralların varlığının gerektiği, işte 1961 anayasası ile düzenleme konusu edilmiştir.

27 mayıs öncesinde, hukuk devletini etkin olarak yaşatacak, iktidarı gerçek anlamda hukuki denetim altında tutacak kuralların olmaması nedeniyle, 27 mayıs süreciyle devrilen iktidarın iř ve işlemlerinin hukukiliği de sorgulanmaya başlanmış, bunu sorgulayan ve yargılayan mahkemelerin bazı uygulamaları, demokrat parti tabanına hitap eden basın ve siyasi partilerce yeni anayasayı yapan iradeye mal edilmeye çalışılmış, yukarıda belirtilen anlayıştaki yeni anayasaya ve anayasa ile ortaya çıkan hukuk devletine de tepki yaratılmaya çalışılmıştır. Yassıada yargılamaları olarak adlandırılan bu yargılamalar süreci, 1961 anayasasının toplum tarafından benimsenmesinde ve genel kabul görmesinde çeşitli ve önemli sorunlar yaratmıştır. Ancak 1961 Anayasası temel hak ve özgürlükleri güvence altına alarak, bir hukuk devletinin varlığı için gerekli kurum ve kurallara da işlerlik için de yer vermekle, Türkiye gerçek anlamda özgürlüklerin yaşandığı çok partili siyasi sürece de anayasal boyutta bu Şekilde adım atmıştır.

Bu dönemde, baskılara karşı hukuksal güvencelerin ve hak arama özgürlüğünün kullanıldığı bir yapının ortaya çıkmasının, özgürlüklerin yaşanmasının, toplumsal hayata yönelik ilerici yansımaları nedeniyle, bundan duyulan rahatsızlık; hukuk devletine, hukuka ve yargıya darbe niteliği taşıyan, 12 martı ortaya çıkarmıştır.

Türkiye'de hukuk devletindeki yükseliş, yargı bağımsızlığındaki ileri adımlar, yaşanan tecrübeler sonrasındaki düzenlemelere rağmen, 12 mart ile baltalanmıştır. 12 mart, hukuk devleti yönünden sorunları başlatan, 12 eylül ve ikinci 12 eylül ile kemikleşerek bugün devam eden yapının hukuksal temellerinin atıldığı gerici bir hareket ve bu yönden tarihi bir kırılma noktasıdır.

1961 Anayasası ile kurulan ve yapılandırılan yargı kurumları 12 martta budanmıştır. Bugünkü terör mahkemelerinin ve bu mahkemelerin de öncesindeki özel görevli mahkemelerin, ülkemizde ilk sivil tabela şekli olan DGM'ler, 12 martın hemen sonrasında söz konusu edilmiş, ancak o dönemde DGM'ler Anayasa Mahkemesi'nce iptal edilmiştir. Yargı ile ilgili bir çok kural 12 mart ile yürütmeye endeksli halde düzenlenmiştir.

12 eylül anayasasına baktığımızda yargı bağımsızlığının ve yargıç güvencesinin son derece yetersiz olarak düzelendiğini, uygulama yasalarının da bu anlayışı yansıttığını görmekteyiz. Bu anlayış ciddi bir biçimde sorgulanmadan ve değiştirilmeden, hep sorunlar görmezden gelinmiş, 2010 anayasa değişikliği ile de yargı tamamen yürütmenin insiyatifine terk edilmiştir. Hukuk devleti için söz konusu olan kurumların, iktidarın insiyatifinde olduğu bir sürece girilmiştir. Yaşanan olaylara bakıldığında, görünürdeki kurumlar, etkin bir yapı ortaya çıkarmadığı için, 2010 anayasa değişikliği, 1961 öncesi durumu tekrar ve daha fazlasıyla geri getirmiştir.

Yokluğu dünyaya ikinci dünya savaşı vahşetini, Türkiye'ye 27 mayısı yaşatan Anayasa Mahkemesi, 2008 yılında iktidar partisi hakkında laik ve demokratik cumhuriyete aykırılık nitelemesi yaptıktan sonra, laik ve demokratik hükümet görevine anayasaya aykırı biçimde devam eden iktidar, kendi organizasyonundaki 2010 anayasa değişikliği ile bu mahkemeyi tamamen kendisine bağımlı bir halde düzenlemiş, böylece etkin bir denetim yapan organ olmaktan çıkartmıştır. Böyle bir organın etkin denetim yapacak bünyede olmaması, hukuk devleti yönünden ciddi sancılar ortaya çıkmasına neden olacaktır. Asıl sorun kararları herkesi bağlayan bu mahkemenin, laik ve demokratik cumhuriyete aykırı nitelemesi yaptığı bir siyasi partiye, laik hükümet ve yine demokratik hükümet görevi verilmesine, bu görevi de sürdürmesine seyirci kalınması, ayrıca bunun da bir hukuk devletinde mümkün görülebilmesidir. Bunun hiç bir hukuk sisteminde hukuksal açıklaması yoktur.

Hukuk devletinde, mahkeme kararları sözde kalmayan, sonuç doğuran kararlardır. Demokratik, laik bir cumhuriyette, demokratik olmayan yine laik olmayan bir siyasi parti, demokratik yine laik hükümet görevi yürütebilir mi! O zaman Anayasa Mahkemesinin varlığı ve kararlarının sonuçları nerede kaldı! Sonuçta da hükümete güdümlenen bir mahkeme ortaya çıktığını düşündüğümüzde, bugün Türkiye 1930-1940 ların Almanya ve İtalyasından ne derece farklı bir yapıda?

Türkiye'de bu yaşananların Cumhuriyet konusunda tehdit boyutuna gelmemesi için, hukuk devletinin, demokratik hakların sonuna kadar etkin olarak devreye sokulması gerekmektedir. Ancak bunun için de iktidara güdümlü olmayan bir yargının kişilere, özellikle de iktidarın hedef aldığı ya da baskı altında tuttuğu kişilere güvence olabilmesi gerekmektedir ki, işte Türkiye'de şu an böyle bir yargı söz konusu değildir.

İktidarı sınırlandıran kuralların olmadığı, iktidar aksine hareket ettiğinde onu engelleyen bir ortamın bulunmadığı 1960 öncesinde, yine sanki aynı durum söz konusu imiş gibi 12 martta da, 12 eylülde de yargı hep gücün yanında yer almıştır. O dönemler hala hafızlardan silinememişse, yargı organlarının kişilere güvence olamaması, iktidarları denetleyememesi nedeniyle yaşanan olaylardan dolayı silinememiştir. İşte bugünkü tabloda aynıdır.

12 mart, yargı ve hukuk yönünden yukarıda belirtildiği üzere Türkiye’de bir kırılma noktasıdır. Hukuk devletini her türlü anayasal güvenceye kavuşturan bir içeriğe sahip olmasına rağmen, 12 mart’ta hukuk devletini de hedef alan saldırı gerçekleştirilerek Anayasa, hukuk devleti yönünden resmen budanmıştır.

Bu budamanın sonucunda da, 12 marttan itibaren, örneğin yargıda mesleğe alımlar konusunda mülakatla alım sistemi getirilmiştir. Bunun başlangıç tarihi 12 Mart’tır. Bunu, 12 mart’ın HSYK’sı, o günkü adıyla Yüksek Hakimler Kurulu yapmıştır. 12 eylül’den sonra ise bu süreç, tamamen Adalet Bakanlığına terk edilmiştir. 12 mart tarihine kadar ilan edilen boş kadrolara müracaatlar diploma notuna göre gerçekleştirilmekteydi. 12 mart’a kadar alımlar diploma notuna göre yapılıyordu. 12 eylül’e geldiğimiz zaman ise, tamamen Adalet Bakanlığının 5 bürokratına terk edilen bir sistemle karşılaşyoruz.

12 eylülünden sonraki otuz yıllık süreçte yargı böyle biçimlendirildikten sonra, yürütme tarafından yargıç yapılan kişilerce yargıda demokrasi adına oylanana ve de yürütmede görev yapan yargıçların aday olduğu ve bütünüyle kazandıkları seçim ile oluşan 2010 HSYK modeli ile, yargının tamamen yürütmenin kontrolüne girdiğini görmekteyiz.

2000’li yıllara geldiğimizde nüfus 60 milyona gelmiş, geçmiş; yargıç sayısı ise hala 6800 lerde. Cumhuriyet’in kurulduğu 1920’lerdeki yargıç sayısı 5100. Sistemde tıkanıklık olabildiğince artmış! Siyasi irade, nerede, ne tür tıkanıklıklar olduğunu iyi tespit etmiş, bu noktada yargıda nasıl kadrolaşma yapabilirim, nasıl etki altına alabilirim konularında dersine çalışmış... Bunu kabul edelim. Dolayısıyla yürütme endeksli kuralın geçerli olduğu bu dönemde, hızlı bir mesleğe alım yapma iradesi de açıkça ortaya konmuş!

Yargıç-savcı alımlarında, (biz yargı olarak 2006 yılında örgütlendiğimizde, bu konunun üzerine gittiğimizde) çok ciddi fişlemelerle bu alımların yapıldığını belgeleriyle ortaya çıkardık. Her türlü yargıç-savcı mülakatını Adalet Bakanlığı yaparken, Emniyet Genel Müdürlüğü İstihbarat Dairesinden gelen yazılar itibariyle kişiler mülakata alınıyor ve sonuç bu raporlara göre ortaya çıkıyor. Buna yönelik davalar açtığımızda, yargıdan ilk kez bu mülakatların kameraya alınması kararı çıktı. Mülakatlar kameraya alınmaya başladı. Bu sefer kameralı mülakatlara giren kişilerin, o mülakatlar da yine aynı şekilde (istihbarat raporları ile) elenme usulü devam etti. Bu arada, 2000’li yıllarda yargıç-savcı

sayısı iki katına çıktı. 2010 yılında yapılan Anayasa değişikliğinden sonra, “hiçbir biçimde yargıç-savcı sınavları kayda alınamaz” diye üstelik kanun hükmünde kararnamede (KHK) çıkarttılar. Hukuk devletinin belkemiği, her şeyi olan Anayasa Mahkemesi maalesef bu KHK’yı uygun gördü.

İşte yukarıda ifade edildiği üzere dünyada geçmişte Almanya’da, İtalya’da anayasa mahkemelerinin olmaması, ayrıca yürütme işlemlerine karşıda gidilebilecek etkin bir yargı denetiminin olmaması, sonuçta iktidarların denetlenemeyen bu güçleri nedeniyle 2. Dünya Savaşı vahşetini yaşatmıştır. Türkiye’de ise anayasa mahkemesinin olmaması 27 Mayıs’ı yaratmıştır. Ve işte bugün öyle bir anayasa mahkemesi ile karşı karşıyayız ki, verdiği kararda laik ve demokratik Cumhuriyete aykırı dediği siyasi bir parti, demokratik hükümet etme görevi yapmak durumunda bırakılıyor. Hem anti demokratik olduğu tespit ediliyor, hem cumhuriyete aykırı olduğu tespit ediliyor, hem de bu görevleri yapmasına göz yumuluyor. Ya o tespiti yapmayacaksınız. Böyle bir tesbit yaptı iseniz o zamanda, kararınız rafa kaldırmayıp, gereğini yapacaksınız. Bu parti sıradan bir parti değil, bir iktidar partisi. Böyle bir iktidar partisine, böyle bir anayasal sistem içerisinde hükümet etme görevi verilir ise, anti-demokratik biçimde Çankaya’ya çıkan Kenan Evren’den bu yapının hiçbir farkı kalmaz ve yoktur da. Bu anayasal tespiti de yapalım ve bu tesbitten kaçmayalım. Ve maalesef ki, Türkiye’de eksikliği 27 Mayıs’ı yaşatan Anayasa Mahkemesinin varlığı bu süreci yaşatmıştır.

Anayasa Mahkemesinin varlığının yaşattığı bu sürece, yine 12 Mart’taki anayasa değişiklikleri ile birlikte yakından bakın, bu değişiklikleri şöyle bir tarafa yatırın. 12 Mart’ta anayasada yargı ile ilgili, nerelerde ne tür değişiklikler yapılmışsa, -2010 anayasa değişikliklerini bir tarafa koyun- onun 2 katı yapılmıştır.

Bir katı 1982’de, ikinci katı 2010’da. Aynen, birebir bunla karşılaşıyorsunuz.

Siyasi iradenin bununla da yetinmediğini görüyorsunuz.

Kendisi için o kararı veren Anayasa Mahkemesini darmadağın ettiğini görüyorsunuz.

Kendisi için o davayı açan Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığını, ki ben de, o büroda görev yapan bir savcı idim.

O büronun bütünüyle (disiplin cezası bile verilerek) darmadağın edildiğini görüyorsunuz.

Kendisine şiiir davasından verilen mahkumiyet kararını onayan Yargıtay’ın darmadağın edildiğini görüyorsunuz.

HSYK’nın darmadağın edildiğini görüyorsunuz.

1960 öncesi, yargıda yapılan en büyük eleştiri, yargıçlara bir güvence olacak HSYK'nın bulunmaması idi. Bu güvence 1961 Anayasası ile geldi. 1982 Anayasası tamamen yürütmenin güdümüne sokan bir yapıyı ortaya çıkardı. Bugünkü HSYK'da, Adalet Bakanı, HSYK başkanı sıfatını sürdürüyor. Ve aynı zamanda 2001 den beri de Milli Güvenlik Kurulunda da üye... Sivillikten söz açanlar, yine Adalet Bakanlığının başındaki bürokratın yani müsteşarın, hem HSYK doğal üyesi olduğunu, hem de 2010'daki bir düzenlemeyle istihbarat kurulunda görevli hale getirildiğini görmezden geliyor. Adalet Bakanlığının tepesindeki bürokrat, istihbari yapıda görevlendirilmiş durumda! Bu vehamet 12 eylülü aratır halde...

Yakın zamanda 2010 sonlarında HSYK seçimleri yapıldı. 2010 anayasa değişikliğinde de dendi ki “yargıç-savcılara oy hakkı veriyoruz”. Elbette oy hakkı verilmeli. Bu demokratik hak tanınmalı. Ama bunun öncesinde nasıl bir yapı ortaya çıktı? Bu oy hakkı sonucunda toplumun dahi gerisinde bir yargının ortaya çıktığının resmi çekildi. 2010 Anayasa değişikliği, yüzde 58'le toplumdan, halktan geçmiş iken, Bakanlık listesi olarak adlandırılan o listenin birebir HSYK haline dönüştüğünü ve yüzde 64 oranında yargıçlardan oy aldığını ve Adalet Bakanlığından seçimlere giren tek bir bürokratın dahi seçimleri kaybetmediğini görüyoruz. İşte 12 eylül döneminden kalan yargıç savcı alımına yönelik düzenlemenin ve 2000 li süreçteki hızlı alımların yarattığı manzara ve yargının hali bu!

Sonuçta 2010 anayasa değişikliği ile HSYK yönünden Adalet Bakanlığının tabelası değişti veya Bakanlık ikiye bölündü diyelim. Tabelası değişen diğer bölümün adı oldu HSYK.

Adalet Bakanlığının Teftiş Kurulunun yarısı bölündü, oda HSYK'ya eklemlendi: Adı oldu HSYK teftiş kurulu.

Yine Adalet Bakanlığındaki idari kadroların olduğu gibi, birebir HSYK'ya nakli yapıldı: Adı oldu HSYK Genel Sekreterliği.

Üç daireden oluşan HSYK'nın ikisinin daire başkanı ve başkanvekili, Adalet Bakanlığında önceden müsteşar yardımcısı olan kişiler.

Yine Bakanlığın Personel Genel Müdürü HSYK'ya seçildi.

Müsteşar yine HSYK'da doğal üye, Bakan Başkan zaten...

Sorarsanız, yargıçlar artık yargı sisteminde kendilerini yöneten, bağımsız erk olma durumunu etkin kullanan boyuta geldi. Ama yargı, öyle bir konuma itilmiş ve sürüklenmiş durumdaki, yargıca oy hakkını veriyorsunuz: Gidiyor kendi için güvence olacak kuruma, yürütme gücü içinden seçim yapmak durumunda bırakılıyor...

Temel yasalara yani hukuk devrimlerine hoyratça yaklaşım

1926'daki hukuk devrimi ile yürürlüğe konan temel yasaların bugüne kadar gelen hukuk düzenimizi biçimlendirdiğini görüyoruz. Yüksek mahkemelerin bu çerçevede ortaya çıkan kararları vardı. 2000'li süreçte ne olduysa, AB süreci bir fırsatçılık olarak değerlendirildi. AB süreci fırsatçılığı içerisinde, bütün temel yasalar ortadan kaldırıldı.

Zaman ve hukuksal gelişmeler karşısında kuşkusuz bu temel yasalarda gerekli değişiklikler yapılarak, anılan yasalar ortaya çıkan sorunlar gözetilerek ve yaşanan gelişmelere uygun bir içeriğe kavuşturulabilirdi.

Bütün dünya ülkelerinde hukuk düzenini belirleyen temel yasaların anayasalardan daha uzun ömürlü olduğunu görürüz. Türkiye'de bu temel yasalar, AB fırsatçılığı içerisinde bir çırpıda çöpe atıldı.

2000'li yıllarda başlayan bu süreçte, özellikle 2005 yılında, başta Ceza Yasası, Ceza Yargılama Yasası olmak üzere aklınıza gelen birçok yasa çöpe atıldı. Bunun sonucu ne oldu? 80 yıllık yargı pratiği, bir başka ifadeyle 80 yılın yargı içtihatları çöpe gitti. Bunu bir kere görelim ve bu durumu tesbit edelim. Yargının 80 yıllık bütün emeği çöpe gittiyse, 2000'li süreçte karşımıza çıkan ne? Günümüzde, uygulamada ortaya çıkan sorunlara, yerel yargının başvurabileceği herhangi bir içtihat artık yok. Her şey yeniden biçimleniyor.

Tüm temel yasalar yeni baştan ve yeni bir anlayışla yapıldı. 2010 anayasa değişikliği sonrasında yargıya yapılan müdahale sonrasında yüksek yargıda yaratılan kadro ile orantısız sayıda seçilen üyelerle, yeni temel yasalarda, bu yeni üyelerin yorumlarına konu edilmektedir. Artık bu temel yasaları da kendi mantığına göre yaratan iktidar, kendi etkisi altındaki HSYK tarafından objektif olmayan yöntemlerle seçilen kişilerce yaratılan içtihatlarla yeni hukuk düzenini de biçimlendirmektedir. Bunu da görelim.

Yeni içtihatlara baktığımızda, hem geçmişteki kararlardan farklı olduklarını, hukuk birliğinin ortadan kalkıp aynı konuda bile farklı kararların ortaya çıktığını görebilmekteyiz. Bu da seçilenlerin doğrudan yeterliliği ile ilgili bir konudur.

Artık Cumhuriyet dönemindeki hukuk devrimlerinden farklı bir anlayışının bu yöntemlerle uygulamaya sokulduğunu görmemiz gerekmektedir.

Temel yasalarla ilgili düzenlemeler yapılma sürecinde, amaç Cumhuriyetin temel yasalarını bir an önce ortadan kaldırma olduğu için, yerlerine getirilen temel yasalar, üzerlerinde ciddi çalışmalar yapılan yasalar olmamıştır.

İktidar sürekli olarak yargıdaki sorunları çözdüğü izlenimi vermektedir. Şimdiki adlarıyla da gündemden yargı paketleri adıyla nitelendirilen düzenlemeler bu nedenle eksik olmamaktadır. Baktığımızda bu düzenlemelerde konu edilen yasaların tamamen, bu

İktidarın çıkardığı yasalarda değişiklikler içeren metinler olduğunu, hatta çoğunun da bu yeni çıkartılan temel yasalardaki değişiklikler olduğunu görmekteyiz.

Yargı alanında KHK çıkartılmamaktadır. İktidar adeta KHK çıkartır gibi, hazırladığı bu yargı paketlerini, diğer siyasi partilerin bir etkisini yaratmadan TBMM'den geçirerek, bu alanda kendi üstünlüğünün hukukunu, dilediği zamanda dilediği gibi söz konusu etmektedir. Artık yargı alanı ve bu alanda yapılan düzenlemeler, tamamen iktidara göre söz konusu olmaktadır. İktidarı bu konuda sınırlandıran, frenleyen hukuk devletine ve erkler ayrılığına uygun yapılanmış gerçek anlamda etkin bir güç ve organ söz konusu değildir.

Az önce ifade ettim. AB süreci, fırsatçılıkla, bütün temel yasaları değiştirmek için kullanılıyor.

Eğer AB yönünden birtakım değişiklikler yapılacaksa, bugün, siyaset hala 12 Eylül kuralları ile yapılıyor. Seçim hala 12 Eylül kuralları ile yapılıyor. Yargının yönetimi hala 12 Eylül kuralları ile yapılıyor. Bunların ortadan kaldırılması lazım. Bunlar ortadan kaldırılmıyor. Bunlarda ismi, kısmi değişiklikler yapılıyor. Siyaset, yine 12 Eylül kuralları ile işliyor. Seçim yine 12 Eylül kuralları ile işliyor. Yargıç savcılar yine 12 Eylül kurallarına tabi. Ama öte yandan, Cumhuriyetin hukuk devriminin temel yapıları olan temel yasalar ortadan kaldırılıyor. Tam aksine yeni bir hukuk düzeni ortaya çıkış durumunda. Bunu görelim. Yine baktığımızda son on yılda ortalama 1700 yasanın değiştiğini görüyoruz, ama nedense 12 Eylül anlayışını yansıtan seçim ve siyasal partiler yasaları ile yargıçlar ve savcılar ile ilgili yasalar olduğu gibi duruyor!

Bu sürecin nasıl geliştiğine yönelik 2007 yılından bir örnek vermek gerekirse, siyasi irade daha bu (yargıç-savcı) alımları yaptığı süreçte, kendi kadrolarını daha yaratamadığı için, bir Yargıtay Yasasını gündeme getirmişti. O Yargıtay Yasasına göre, -ki o günkü Yargıtay yönetimi de o yasaya destek vermişti- bizim YARSAV'ı yeni kurduğumuz bir süreçti. Yargıtay Yasasının TBMM'deki komisyon görüşmelerine katılmak için, ilk kez TBMM'ne gittiğimizde, Yargıtay yönetimi ile siyasi iradenin aynı çerçevede hareket ettiğini gördük. Bu yasa tasarına karşı koyduğumuzda, o tasarı, diğer siyasi partilerin de gerçeği görmesini sağlamamız nedeniyle kadük oldu.

Siyasi irade o tasarı hükümlerine göre, o tarihte mevcut olan kadroları ve onları yüksek yargıya taşıyacak sistem daha olgunlaşmadığı için, bu süreci hesaplayarak Yargıtay seçimlerini 2013 yılına kadar durduruyor idi. Eğer, yargıda, yüksek yargıda bir sorun yoksa o gün, o seçimleri durduran irade, 2010 Anayasa değişikliğinde, bir anda yapıyı lehine değiştirince ne yaptı? Yargıtay'a bir anda mevcut üye sayısının yarısından fazla yeni üye seçme durumuna gitti. Çünkü HSYK artık bütünüyle elindeydi. Artık Yargıtay yeni bir Yargıtay'dı. Danıştay yeni bir Danıştay'dı.

Yüksek yargı organları ve yargı, geçmişinden şikayet etmemize rağmen, bugün

bambaşka bir boyutta ve temel hak ve özgürlükler için güvence olmaktan çıkmış. Bu, sadece bugünün sorunu mu? Olağan üstü dönemlerde, 12 Mart'ta, 12 Eylül'de, her zaman yeterli güvenceden yoksun olduğu için yargı, hep gücün yanında konumlanıyordu. Ama bugünkü yargı, artık tamamen gücün güdümüne girmiş durumda. Yanında konumlanma boyutunu aşmış durumda. 2000'li yıllarda yaşanan süreçte, öyle bir noktaya gelmiştik ki; artık etrafımıza baktığımızda, yargıç ve savcılar kendi mesleki sorunları için hep yürütmenin kapısını aşındırma durumundalar. Ama kendi seslerini dile getiremiyorlar.

Siyasi iktidar 12 marttan kalan yine 12 eylülde kalan anlayışı sürdürdüğü ancak sivil bir irade gibi toplum önüne çıktığı için, o anlayışı ve o anlayış çerçevesindeki uygulamaları ancak demokratik hukuk uygulamaları gibi sunmak durumunda. Bu nedenle istemediği tüm sesleri aynen 12 mart ve 12 eylüldeki gibi susturmak için adım atarken, bu adımları hukuk içinde göstermek için, bu adımları yargı üzerinden atmak iradesini sergilemektedir. Yargı bağımsız olmayıp, etki altında olunca, siyasi iktidarın bu süreci yönetmesi de zor olmamıştır.

12 mart döneminde denenen ancak Anayasa Mahkemesince iptal edilen, bu nedenle 12 eylül döneminde Anayasa'ya konulan DGM'lerin 2004 yılında kaldırıldığı topluma sunulmasına rağmen, anılan mahkemeler hukukun dışına daha fazla çıkartılarak 2005 yılında özel görevli mahkemeler (ÖGM), 2010 yılında ise terör mahkemeleri adıyla faaliyete sokulmuştur. Özel görev, kuşkusuz fiilen üstün güçten gelmektedir. Süreçte bu mahkemelerin uygulamalarına duyulan rahatsızlık ve katlanılmazlık nedeniyle, bu mahkemeler terör mahkemeleri adıyla yeniden kurulmuş ise de, bu mahkemelerin bizihi varlığı hukuk terörü yaratmaya yetmektedir. İşte bu süreçler; hala daha 12 marttaki anlayışın sürdürüldüğü, toplumun o anlayışla biçimlendirilmeye devam edildiği, 12 martta askeri darbe teşebbüsü, 12 eylülde askeri darbe, ikinci 12 eylülde ise günümüzdeki güdümlü yargı üzerinden sivil darbe ile yürütülen ve iktidarlar tarafından aynı ve daha fazla sonuçların toplandığı süreçlerdir. Hukuk devleti sözde kalınca bunu da net görmek gerekmektedir.

Çözüm örgütlenmede!

Bu çerçevede bizde, Türkiye'de haklarımızı arama yoluna gittik ve öyle bir yapıyla karşılaştık ki; hak dağıtan adalet dağıtan yargı kendi hakkını arayamıyor. Kendi hakkını arayamayan yargıdan temel hak ve özgürlüklere güvence olması, hukuk devletine güvence olması isteniyor.

Biz bu çerçevede 501 kurucu arkadaşımızla ülkemizde yargıç ve savcılarının ilk sivil mesleki örgütü olarak 2006 yılında YARSAV'ı kurduğumuzda, 12 eylül döneminde, Türkiye'de yaşananların fersah fersah çok daha fazla baskı ve soruna muhatap edildik. Elimize geçen bir yazıda, 12.000 yargıç-savcının tamamını kapsayacak, bizlerinin

tamamını içine alan, özel görevli mahkemelerde, genel nitelikli bir soruşturma izninin verildiğine bile tanık olduk (bugün YARSAV Genel Kurulu vardı. Orada da bunu ifade ettim) Tüm yargı meşhur özel görevli mahkemelerin soruşturması altına sokulup, isimsiz soruşturma izni verilmişti...Yargının tamamının terörist olarak görülebildiği bir ülke... Siyasi irade yargıda istediği şekilde tasfiyeye yöneliyor... İsteddiği şekilde biçimlendirmeye yöneliyor. Yargının kendi sivil örgütü olan YARSAV, o mücadeleyi verdi. YARSAV kapatma dava ve soruşturmalarına muhatap edildi. Kapatma yasalarına muhatap edildi. Kapatma anayasa taslaklarına muhatap edildi. YARSAV verdiği mücadeleyle tüm bu baskıları, hukukun üstünlüğünü göstererek püskürttü. Ama YARSAV pasivize edildi.

Bu süreçte, birçok aydınının, gazetecinin, askerinin orada tutuklanmasına rağmen, YARSAV'ın verdiği bu mücadelede elde ettiği belgelerin hukuki geçerliliklerini ortadan kaldırdığı için özel görevli mahkemelerde, hiçbir yargıç ve savcı, yargıdan hiç kimse Silivri'ye gitmedi. Ama dediğim gibi YARSAV pasivize edildi. Olan YARSAV'a oldu.

Bizde bu süreçte sendikamızı kurduk. İşte Türkiye'de 2010 Anayasa değişikliği ile öyle bir yargı modeli ortaya çıkmıştı ki, dünyada ilk kez bir yargıç sendikası, yargı kararıyla kapatıldı. Evet kurduğumuz sendika yargı kararıyla kapatıldı ve bu karar da Yargıtay tarafından onandı. Oysa taraf olduğumuz sözleşmelere imza atan diğer ülkelerde yargı da sendikalar vardı. Türkiye'de nedense olamıyordu! Kurduğumuz YARGI-SEN'in kapatılması konusu İnsan Hakları Avrupa Mahkemesine taşınmış durumda. Bir tarafta özgürlüklerden bahsediliyor. Ama bir taraftan da özgürlükler için mücadele veren, bu yolda kurulmuş yargıç sendikası, dünyada ilk kez Türkiye'de kapatılıyor.

YARGI-SEN kapatılırken, yargıç ve savcılarının sendika kurmasına yönelik yasağın uluslararası sözleşmeler karşısında geçersiz olduğu, ancak meslek sendikası olarak kurulduğu için kapatılışı ifade edildi. Meslek sendikacılığı Türkiye'de 12 marttan beri yasak. Ancak taraf olunan Uluslar arası sözleşmelere göre böyle bir yasağın söz konusu olmaması gerekiyor.

Sayın Nusret Fişek'in saygın anısına, aydınlanmacı kişiliğine ve hatıratına uygun şu mesajı buradan vermek istiyorum:

Tüm bu engellemelere rağmen, hukuk devletinin karşılaştığı her türlü zorluğu aşmak adına, biz yolumuzda yine de kararlılıkla yürüyeceğiz. Bunun için, aynı iradeyle mücadelemize devam ediyoruz. Bu çerçevede, dört ay önce bir sendikaya üyelik başvurusu yaptım. "Yargıç ve savcılarının sendikalaşmaları tartışmalı olsa da" diye yeni bir yazı aldım. Oysa o kapatma kararına göre, bu yazının yazılmaması gerekiyordu. Ancak şu an biz, hukuku baskılamalarına rağmen, her türlü engellemelerle mücadele ederek, yeni sendikamızın kuruluş sürecini tamamlayarak, hizmet kolu esasına göre Yargıçlar

Sendikası tüzüğünü oluşturduk.

Bu şekilde, Saygıdeğer hocam Nusret Fişek'in aydınlanmacı kimliğinden ve mücadelesinden esinlenerek, bizimde mücadelemize kendi alanımızda kararlılıkla devam ettiğimizi ve bu mücadeleyi bırakmadan sürdüreceğimizi buradan ilan ediyor, bir kez daha kendilerini saygı ile anıyor, hepinize sevgi ve saygılarımı sunuyorum.